

Wigant Weltzer, WEGE, IRRWEGE, HEIMWEGE. Schulen, Erziehungsheime und Erziehungsanstalten des Volksbundes der Deutschen in Ungarn – 1940-1944, Rothenburg ob der Tauber, 2005, 144 p.

Lucrarea regretatului autor german, născut la Reghin în 1925, tratează pe scurt, în 11 capitole ilustrate de un bogat material fotografic inedit, situația învățământului de limbă germană din Ungaria și din nordul Transilvaniei în timpul perioadei administrației horthyste. Încă din „cuvântul înainte”, autorul recunoaște că această lucrare nu este una exhaustivă, și cuprinde doar esențialul și principalele caracteristici ale învățământului de limbă germană din acest teritoriu.

Primul capitol tratează învățământul german din Ungaria în perioada 1940-1944, tipurile de școli, protocolul ungaro-german din 1940 – prin care se oferea posibilitatea etnicilor germani de a urma toate treptele de învățământ – ca și aspectele privind influența Germaniei asupra educației tinerilor conaționali aflați pe teritoriul Ungariei, iar în încheiere, o listă a școlilor și tipurilor de școli cu limba de predare germană în această zonă.

În capitolul al II-lea autorul face o expunere succintă a istoriei germanilor din Ungaria, apoi a șvabilor, ca și o schiță de portret a două personalități ale acestora: Jakob Bleyer și Franz Basch.

Institutelor de educare a tinerilor aparținători grupului etnic german le este dedicat cel de-al treilea capitol. Una dintre principalele instituții de acest gen s-a aflat în orașul natal al autorului, la Reghin. Tipul de învățământ practicat aici, ca și la Bistrița și Neuwerbass (Batschka/Ungaria) este analizat apoi pe parcursul următoarelor 4 capitole.

În cel de-al VIII-lea capitol sunt prezentate pe scurt unele aspecte ale gimnaziilor, școlilor civice și de meserii, și a institutelor pedagogice. Un subcapitol tratează situația liceului de stat al Regatului Ungar pentru pedagogii germani din Budapesta, în care, de fapt, elevii erau foarte puțini iar profesorii erau maghiari, astfel încât în Ungaria propriu-zisă nu se afla nici o școală pedagogică germană în perioada cuprinsă între anii 1920-1944.

Războiul a determinat ca o mare parte a acestor elevi, după absolvire, sau chiar înainte de aceasta, să ia calea frontului. În capitolul al IX-lea, autorul ne prezintă o situație a acestei probleme, ca și câteva liste a celor decedați pe front, la vârste fragede, plecați de la școlile din Neuwerbass, Bistrița și Reghin.

În capitolul al X-lea este prezentată o statistică a elevilor absolvenți și a profesiilor practicate ulterior de aceștia; în alte subcapitole sunt redată unele amintiri mai deosebite ale foștilor elevi, actualmente în viață, privind bacalaureatul, liturghiile, aspecte vesele etc.

Ultimul capitol abordează drumurile și soarta unor elevi în perioada postbelică: deportarea în Siberia, amintiri din refugiu, emigrarea în America.

În încheiere Wigant Weltzer adaugă un glosar de termeni, necesar cititorului nespecialist pentru înțelegerea mai ușoară a lucrării, unele date privind propria-i persoană, ea însăși absolventă a gimnaziului reghinean, ca și o listă bibliografică selectivă.

Lucrarea prezentată este o reușită descriere a învățământului de limbă germană din Ungaria în perioada 1940-1944, fiind utilă atât specialiștilor cât și publicului larg, pentru o cunoaștere cât mai concretă a realităților acestei perioade frământate din istoria acestei părți a Europei Centrale.

Dr. Dorin-Ioan RUS